

Prosjekt

Vern vipa

For vern av vipa og de øvrige fuglene i Karmøys
kulturlandskap

Arnt Kvinnesland

Rapport 9-2020

Tittel: Prosjekt Vern Vipa. Rapport 9-2020

Forfatter: Arnt Kvinnesland.

Foto: Arnt Kvinnesland.

Forsidefoto: Vipehann tilbake på kjent hekkeplass på Meland, Nord-Karmøy, hvor gårdbruker årlig legger til rette for at hekking skal lykkes. 29.3.20.

Kilder: Det meste av feltnotatene er gjort av forfatter av rapporten. Noen observasjoner er hentet fra artsobservasjoner.no og er oppgitt som (AO). De enkelte observatørene kan søkes opp der. Øvrige informanter er oppgitt med navn.

Emneord: Vipe, vern, artsmangfold, naturforvaltning, kulturlandskap.

Ferdigstilt: 30.10.20.

Vern vipa bestod i 2020 av følgende: Oskar K. Bjørnstad (OKB), Peder Christiansen (PCH), Arnt Kvinnesland (AKV), Sjur Stava (SST), Kjell Magne Storesund (KMS) og Knut Bendik Storesund (KBS).

Vi vil takke alle bønder og grunneiere i Karmøy som tar hensyn til vipa og de andre hekkefuglene i åker og eng. Takk til dere som har kontaktet oss for rådgiving og meddelt oss viktige observasjoner. Også takk til jegere som hjelper til med å holde antall smårovilt nede.

Økonomisk støtte fra: Gassco, Fylkesmannen i Rogaland og Skudenes & Aakra Sparebank. Vi takker for at dere hjelper oss i arbeidet med å ivareta vipa og de andre trua fugleartene i Karmøys jordbrukslandskap.

Kontakt oss: Knut Bendik Storesund 95 777 838 og Kjell Magne Storesund 97 573 183.

Innhold

Innledning	4
Møter og økonomi	4
Mannskap	5
Avtaler leiejord	5
Kameraovervåking	6
Ny kunnskap – og hva så?	7
Påvirkningsfaktorer	7
Predatorer	7
Jordbruket	10
Vær- og næringsforholdene	11
Overvintring	12
Ankomst og hekketid	12
Observasjoner fra hekkeklassene	13
Tabell. Bestandstall 2011-20	18
Kart over hekkeklassene i 2020	20
Histogram. Bestandsutvikling.	21
Borttrekk og høstobservasjoner	21
Merking og gjenfunn	21
Til ettertanke	22
Vårnatt. Dikt.	24

Oppsummering:

Det hekket med sikkerhet 147 par vipser i Karmøy i 2020. I tillegg kommer 27 par som muligens hekket eller gjorde hekkforsøk, slik at en er oppe i 174 par. Opptelling av antall vipser til stede på hekkeklassene endte på 371 individer mot 276 i fjor, som var et bunnår. Vi må tilbake til 2017 for å finne flere hekkende vipser i Karmøy enn i 2020.

En viktig grunn til de høyere tallene er nok at vi hadde flere folk i felt og brukte langt flere felttimer enn i 2019, slik at oppgangen for en del ikke er reell. Samtidig hadde vi en mild vinter i vipas overvintringsområder og relativt mange unger vokste opp i fjor – begge deler har nok hjulpet vipa til å komme sterkt tilbake i 2020. Vi kan i alle fall temmelig sikkert si at tilbakegangen siden starten av prosjektet i 2011, ser ut til å ha stoppet opp. De neste par årene vil vise om den årelange, negative bestandsutviklingen er snudd.

Innledning

Etter en rimelig god hekkesesong i 2019 og en mild vinter på overvintringsplassene, håpet vi på en viss oppgang i vipere på Karmøys hekkeplasser i 2020. Dette viste seg å stemme, men vi kom likevel ikke opp i antall fra starten av prosjektet. Tallet for i år ble 296 individer mot 276 i 2019 sammenlignet med 422 første året (2011).

Vi fikk forsterket inntrykket av at de alle fleste vipene lykkes i rugeperioden – så lenge de får fred for reven. Men så snart ungene kommer og begynner å leite etter mat, øker tapene for vipene. Det er flere rovdyr og rovfugler som er ute etter unger enn egg – trolig fordi det er lettere for predatorer å ta unger som løper omkring fordi foreldrene ikke makter å være allesteds nærværende. Dessuten øker antall rovdyr og rovfugler utover i sesongen når nye generasjoner begynner å jakte for seg selv.

Det er ikke mulig å få et nøyaktig tall på hvor mange vipeunger som vokser opp per sesong med de midlene og mannskapene vi har. Det vi kan si om årets sesong er at antall reir var opp i forhold til i fjor, men tapene av egg og ikke minst unger til predatorer var nok så store at en ikke kommer opp i et antall på vingene som vil kunne opprettholde en hekkebestand på sikt.

Kameraovervåking og flere folk i felt bidro til hyppigere besøk på hekkeplassene enn vi ellers har fått til. For første gang fikk vi gjennomført en tidkrevende optelling av antall reir. Tallet endte på 147 – i tillegg kommer et titalls «løse fugler» og beskjeder om mulige hekkinger. Årets ekstrainsats for å kartlegge vipebestanden ga dermed et antall som samstemmer med tidligere års registreringer basert på antall individer til stede på hekkeplassene i sentral hekkesetid.

Møter og økonomi

Møtereftrat BioDiv 2010.

Tid: 21.11.2019

Til stede: Knut Bendik Storesund
Kjell Magne Storesund
Arnt Kvinnesland
Sjur Stava
Oskar Bjørnstad
Peder Christiansen

Sted: Aunåvegen 22, hos Peder Christiansen. Referent: Peder Christiansen

Saker

Økonomi:

Mangler 2 utbetalinger, skal betale 5000 hver til Hilmar Eide og Arne Edvard Aase.

Har ca. 6000 kr på konto etter utbetalingene.

Peder sjekker utbetaling til Arnt. Kommunen utbetaler hvis det ikke er gjort ennå.

Søknader til neste år:

Oskar Bjørnstad søker Skudenes og Aakra Sparebank

Knut Bendik søker til Gassco.

Peder søker fylkesmannen
Peder lager budsjett og finansieringsplan.

Kort om årets hekkesesong, oppsummert fra Viperapport 2019:

- Godt vær i 2019.
- Laveste antall voksne siden start.
- En relativt god hekkesesong.

Økonomi
Trefelling
Flere bønder med
Pløying, harving, sprøyting.

Planer for 2020

Peder spør Roy Helge Osnes om å fjerne treklynge på Gnr/Bnr 140/254.

Vi ønsker gjerne å vite mer om hvem som røver vipeegg og unger. Ønsker å prioritere innkjøp av viltkameraer for å overvåke reir og hekkeområder. Oskar tester ut hvilke viltkamera vi bør ha.

Ny RMP-ordning

Vi ser med glede at Landbruksforvaltningen prioriterer å ta vare på vipa gjennom tilskuddsordningen RMP. Vi er glade for de bønder fra Karmøy som har meldt sin interesse. Vi har nå 9 års erfaring med ulike tiltak. De første årene ble det lagt vekt på pløying av åkrer som ikke ble isådd/plantet. Ut fra relativt dårlig erfaringer med dette har BioDiv 2010 i vipeprosjektet ikke prioritert dette de senere år. Det vi imidlertid har god erfaring med brakklegging. Med brakklegging mener vi området som er sprøytet, men ikke isådd/plantet. Her finner vipa mye åpen jord. Kanskje det også er mer kamouflasje? BioDiv ber derfor fylkesmannens landbruksavdeling om følgende: At bønder på Karmøy, som et prøveprosjekt i RMP, får tilskudd for å brakklegge, eller horve, istedenfor å pløye. Vi tror det har bedre effekt. Dette vil tilfredsstillende utsagnet som står i Regionalt miljøtilskudd i Rogaland 2019: «Vipa treng opne areal med låg vegetasjon i hekketida». Dette gjelder da de 5 bøndene på Karmøy som har meldt sin interesse for denne RMP-ordningen.

Mannskap

Følgende personer har utgjort Vern vipa i 2020:

Oskar Bjørnstad	91180252	kontor@fulger.net
Peder Christiansen	97156935	pch01@karmoy.kommune.no
Arnt Kvinnesland	46833022	arntk@online.no
Sjur Stava		sjurstava@gmail.com
Kjell Magne Storesund	97573183	evilcaprino@hotmail.com
Knut Bendik Storesund	95777838	knutbstoresund@gmail.com

Avtaler leiejord

For 2020 ble det inngått 10 avtaler om leie av eng- og åkerarealer hvor mange vipper hekket i fjor eller hvor de etablerte seg i år. Fire bønder på Sør- og 6 på Nord-Karmøy var med på ordningen. Beløpene varierte fra 5000 til 8000 alt etter størrelse på stykkene og arbeidet den enkelte hadde med å berge vipene.

Kameraovervåking

Kameraer ble kjøpt inn og utplassering påbegynt i begynnelsen av april. Det første oppsettet (tre meter fra reiret) på Mjølhus, ble mislykket. Vipa ville ikke tilbake å ruge og forlot reiret. Det neste kameraet ble satt opp på Ådland – og vipa godtok dette som også ble montert i en avstand av ca. 3 m. Neste kamera ble satt opp på Meland – men også her nektet vipa å gå på reiret, så kamera ble fjernet igjen – og da fortsatte vipa å ruge. At vipene skulle være så skeptiske til et lite kamera, kom overraskende på oss. Vi vil derfor forsikre oss om at vipene på de neste reirene, kjapt godtar å bli overvåket, hvis ikke fjerner vi utstyret. Vi øker avstanden til reirene til 4 m og ser om det har noen betydning. Etter hvert som vi fikk god erfaring med kamerabruken, ble flere tatt i bruk, og vi fikk etter hvert innblikk i hvem den verste eggrøveren var: reven.

10.5: Kameraovervåkingen avsluttes nå når ungene begynner å løpe rundt. Oppsummert har overvåkingen vist rev som predator i vipereir på Gunnarshaug og Stange og kråke på Mjølhus.

Kameraovervåkingen av vipene oppsummeres nedenfor av Oskar Bjørnstad som sammen med Hans Inge Hansen la ned mye arbeid i prosjektet. De to bidro også til reiropptelling.

- Rev ble tatt på fersken i to områder rundt Bjørgene. «Støvsugde» slik at alle reir i områdene forsvant. To av tre reir på Sæbø ble plyndret samme natt. Det ble satt inn strakstiltak for å finne ut hvor reven kom fra, men revehiet ble ikke oppdaget før det var for seint for vipene. Det viste seg som antatt å være i Haugavågen, men trolig er det flere etablerte hi på Nord-Karmøy.
- En kråke tok to egg på Mjølhus. Det var et enslig vipereir.
- Ett egg ble sett tatt av fiskemåke ved grønnaksbua, Ferkingstad. Ble ikke fanget opp på kamera da de er for trege i reaksjonen til å fange opp slike «lynangrep».
- Pinnsvin forsøkte seg på et reir på Ådland, men ble holdt borte fra reiret av vipene.
- Ellers ble de fleste egga klekket uten problemer.
- Etter klekking er ikke det systemet vi brukte godt nok til å kunne fange opp predatorer. De klarer ikke å få med seg bevegelsene som skjer.
- Fiskemåke ble sett ved to anledninger hvor de tok unger på Ådland. Men det er umulig å få med på det kamerasystemet vi har i dag.
- Jeg ser egentlig ikke poenget med å fortsette med dette systemet neste år. Det var etter at vipene klekket at problemene for alvor dukket opp. Vi må over på «krykkjeovervåkingsmetoden» for å få svar på hva som skjer med ungene. Dette er en dyrere, og mer arbeidskrevende overvåking. Men skal en få svar på hvorfor det f eks av 9 reir pluss 3 omlegginger kun vokste opp en unge på trekantjordet på Ådland, så må vi over på noe annet enn det vi hadde i år.

Det er laget en foreløpig rapport på engelsk basert på data fra kameraovervåkingen i Tysvær og Karmøy i 2020. Den er utarbeidet av en fransk forsker som bl.a. tar for seg predasjonstrykk og ungeoverlevelse i de to kommunene og sammenligner tall fra andre undersøkelser.

Ny kunnskap – og hva så?

Gjennom årets kameraovervåking og tettere oppfølging av de største hekkeplassene enn foregående sesonger, har vi fått bekreftet våre mistanker om hva det er som hindrer Karmøys vipere i å produsere nok unger til å opprettholde bestanden på sikt. Vi finner følgende «verstinger» når det gjelder tap av vipe-egg: Rev, katt, fiskemåke og kråke. Det største tapet opplever imidlertid vipene fra det tidspunktet ungene kommer ut av eggene og begynner å farte rundt. Det er rimelig å anta at det er de samme fire predatorne som er på ferda også i ungeperioden – noe som også til dels er observert, men som ikke har latt seg feste til kamerabrikkene. Hva bør denne kunnskapen brukes til?

1. Det burde være relativt enkelt å trappe opp jakt på rev. For å få ned revebestanden kan det kanskje hjelpe å sette opp fellingspremien, tillate hijakt i løpet av vinter/tidlig vår og kalle sammen til et orienteringsmøte for jegere om organisering av jakta – i regi av naturforvalteren.
2. Ta ut kråker i de viktigste vipeområdene tidlig på våren – og rydde opp i trær som kråkene kan benytte som skjul og til å holde øye med vipene slik at de kan slå til på optimale tidspunkter.
3. Når det gjelder katter er det vel ikke annet å gjøre enn å bruke media til å oppfordre folk å holde rovdirene sine mest mulig innendørs i den tida vipene har unger – eller kvitte seg med de - og opplyse om hvor store tap kattene påfører fuglebestandene generelt.
4. Når det gjelder måker, fiskemåke spesielt, er det lite vi kan gjøre. Det er heller ikke mulig å iverksette tiltak mot rovfugler som hønsehauk og vandrefalk.

Påvirkningsfaktorer

I dette kapittelet tar vi med kjente farer og trusler som vipa og andre bakkehekkende arter i kulturlandskapet står over for

Predatorer

Mink

20.6 Mink flyttet unge(r) ved Haugavågen (KSK).

Mår

Jakt gjennom flere år, har utvilsomt tatt ned bestanden, men det er ennå mår, spesielt i sentrale deler av Sør-Karmøy.

Rev

Ei tispe skutt primo august ved Kvitamyrr hvor ingen vipere lyktes med hekking i år. K. N. Aase. Rev også skutt i sommer ved bebyggelsen på Sørstokke hvor vipehekking har opphørt (PM). Ca. 20.10: En rev trafikkdrept på Håvik (via K.N. Aase). 25.10: En rev sett i Tømmervik, Snørteland (K.N. Aase).

Rev på jakt på Tjøstheim 18.5.20. Revehiene ligger tett i hei og utmark på Sør-Karmøy, hvor de siste heiloene ble utryddet for 10 år siden, og hvor vipen som ennå prøver seg, er dømt til å mislykkes. Foto: Johnny Simonsen.

Se videre under avsnittet «Kameraovervåking» for flere funn av rev.

Katt

Ca. 5.6 Katt sett midt på dagen da den slo klørne i en av vipeungene på gjenlegget på Hillesland og sprang inn i noe buskas med den (PM). Sannsynligvis sørget samme katten for at kun 3-4 unger vokste opp på jordet der seks vipepar la egg.

Når eieren ikke vet det eller vil vite det, er pus på fuglejakt, selv midt på dagen. Denne som her sniker seg målrettet bortover enga, hadde et rødt halsbånd med bjelle på. Hvordan kan fugleunger i graset slippe unna? I bakgrunnen en storspove som får med seg hva som skjer. Langåker 20.8.20.

Hønehauk

1.7 To aktive revirer påvist nær (tidligere) vipeområder. Ingen vipehekkinger lyktes i innen en kilometer fra hekkeplassene.

Vandrefalk

- 20.3 En vandrefalk jaktet på vipper i hekkeområdet på Hemnes.
- 10.5 En eller to vandrefalker er trolig daglig på jakt i vipeområdet på Hemnes-Kvilhaug. Mange observasjoner.
- 10.5 En falk observert på jakt på brakk-jordet på Hillesland hvor den øyensynlig jaktet på vipeunger (F. Steinkjellå).
- 20.6 1 jaktet ved Haugavågen (KSK).

Kråke

- Ca. 5.6 Kråke sett da den tok med seg en vipeunge fra åker på Ådland (PM). Kråke også sett røve egg fra vipereir på Mjøllhus (OKB).

Hubro

- 1.7 Hubroen hadde vellykka hekkinger både på Sør- og Nord-Karmøy også i år. Hardest medfart fra hubroen fikk krykkjene i Skudeneshavn. Ingen vipper påvist tatt noe sted denne sesongen.

Fiskemåke

Fiskemåke har røvet et vipeegg som den er i ferd med å fortære. Nessjøen 6.4.20.

Foto: Jostein Heggheim.

Fiskemåken kan se ut til å ha blitt en alvorlig trussel mot vipes egg – og særlig små unger. Måkene kan lettere komme uhindret inn på vipes territorier enn stormåker og kråkefugler som vipes instinktivt jager bort.

- 6.4 Fiskemåke tar egg fra vipereir på Nes (J. Heggheim/J. Simonsen)

- 9.5 Fiskemåke sett da den røvet et egg fra vipereir på Meland, mens vipa var på vingene. Samme dag ble en vipeunge snappet opp av fiskemåke på trekantjordet på Ådland, hvor det nå bare var 3-4 unger igjen – etter 9 vipper som ruget der (OKB).

- 16.5 Enda en observasjon fra vipejordet sør for Ådland skole der fiskemåke uten å møte det minste motstand snapper en vipeunge og flyr bort med den, jaget av en annen fiskemåke som vil røve byttet fra den. Det er merkelig at vipes når de har unger jager bort småfugler som stær og sangleker, men lar fiskemåker stjele ungene deres uten det spor av motstand. (OKB).

Jordbruket

Til tross for mye snakk om klimatiltak og myrvern, synes ødeleggelsene av Karmøys våtmarker ikke å ta slutt. Hvem er det som gir dispensasjon til disse gigantiske og irreversible naturendringene? På bilde ser vi den aller siste rest av Stangemyrane sør – en tidligere fuglerik våtmarksbiotop – bli borte for alltid. 3.3.20.

Bruken av dyrka mark, utmark, myr og hei, virker direkte inn på hekkebestandene av mange fuglearter, ikke minst vipa. Få norske kommuner har tapt mer myr til oppdyrking enn Karmøy i løpet av de siste hundre årene, og myrarealet skrumper fortsatt inn. Dette faktum sammen med tilveksten av skog og flere predatorer, har ført til at flesteparten av vipene i kommunen nå hekker på fulldyrka eng og beitemark med varierende grad av forstyrrelse fra jordbruksmaskiner, jordbearbeiding og beiting. For å hjelpe vipene til å lykkes i størst mulig grad i det effektive, mekaniserte jordbruket, har vi i Vern vipa gjennom flere år kunnet tilby bønder en viss kompensasjon for å tilrettelegge og trygge vipenes hekkeplasser på åker og eng. Erfaringene med dette er ikke udelt positive, slik som en skulle tro.

Det viser seg at vipene for tida hekker tettest på nydyrka enger eller såkalte «svartjorder» som er pløyd og gjort klare for såing eller på «brunjorder» som er sprøyta. På slike steder er det lett for vipene å holde øye med predatorer, og ungene vil ha lett tilgang på makk og insekter i bakken. Det har imidlertid vist seg at kommer det firbeinte røvere inn i slike områder – som katter og rev – men også flygende predatorer som måker, kråker og rovfugler, har også disse god oversikt og lett tilgang på vipeegg og unger. Fordelen vipene har av å være mange og stå sammen mot inntrengere, viskes gjerne ut når vipene ligger lett synlige på reir eller ungene ikke har gode gjemmesteder som dyretråkk, høyt gras eller steiner å gjemme seg i. Ni reir med fire egg på Ådland i år – noe som kunne resultert i 45 vipeunger på vingene – endte med at kun en unge vokste opp. Mye tyder på at beiterensking ved at tuene med lyssiv som stod spredt over hele jordet, ble fjernet i begynnelsen av hekkesesongen. Dette tiltrakk vipene, men ble deres bane når ungene begynte å løpe rundt uten gjemmesteder.

Vi kan konkludere med at det ikke er uproblematisk med leieavtaler som sikrer «vipestriper» i jordbrukslandskapet. Det er svært mye som skal klaffe og tilrettelegges om hekking skal gi bedre resultater på leiejord enn andre steder. Positivt er eksempler vi ser på på at bønder selv tar affære og redder viper, slik som en bonde på Hillesland som i vår lot en «holme» i gjenlegget ligge urørt mens resten ble pløyd opp og tilsådd.

På større arealer med «grønne» gjenlegg der graset ennå ikke har satt seg skikkelig og er kortvokst når vipene ankommer, får vipene raskt et problem når de er i gang med rugingen: gjødsling. Avanserte metoder med å dra svære gjødselslanger over engene krever mye arbeid med oppsporing av reir på forhånd og overvåking underveis, slik at ikke slanger dras over reir. Å beskytte reir med bømmer eller spesiellagde beskyttere i metall som legges over hindrer at gjødsel treffer egg og reir, men operasjonene på jordene krever ofte så mye tid, at noen viper ikke

vender tilbake til reirene etterpå. Likevel, mange kull kan berges med nennsom innsats fra gårdbruker og eventuelt medhjelpere, slik som på Gunnarshaug våren 2020.

Parti fra Daleheia som er med i den nasjonale planen for bevaring av kystlynghei. Vipereir med 4 egg viser at det er skjøtsel med hjelp av brenning og beiting som skal til for å få vadefuglene tilbake. Dette var eneste viphekking i lynghei i år, men det gikk ikke mange dagene før eggene var borte. Skjøtsel av lyngheiene er nytteløst for hekkefuglene, så lenge rev og andre predatorer får operere fritt 18.4.20..

Vær- og næringsforhold

Januar-mars

Det ble den varmeste og nest våteste vinteren noen gang målt på Vestlandet. Overvintrende arter som også delvis kan være trekkfugler, hadde stor overlevelse. Noen vinterbestand av vipe hadde vi likevel ikke i Karmøy. Siden hele Vest-Europa hadde en mild vinter, forventet vi at mange av «våre» vipper vil vende tilbake i normalt antall denne våren. Det litt spesielle med starten av vårtrekket per 3.3. var at det ikke ble registrert noen store enkeltflokker. Viper kom anonymt og direkte til hver sine hekkeplasser. Mildvær gjennom hele mars, med unntak av et på rimfrostmorgener. Lite sol, mye regn.

April-mai

April startet med et vinterutbrudd, først vestlig storm med vindkast på i overkant av 30 m/sek. 2.4, fulgt av et par dager med snøbyger og ned mot null grader. Snøen ble ikke liggende særlig lenge, men værforholdene satt nok en brems på hekkeaktivitetene til vipene. Et ufyselig vær også 13.4 med sterk kuling fra NV og snøbyger hele dagen. 17.4-24.4 sommerdager (men noe rimfrost først i perioden). Første halvdel av mai var under normalen kald med kontinuerlig tilførsel av polarluft. En del regn, snøbyger, men og perioder med sol. Helt ok vær for vipa gjennom resten av mai, med litt regn og høyere temperaturer.

Juni-juli

Juni ble langt over normalen varm – en flott sommermåned – og vipene kunne ikke ha noen problemer med været. Juli ble derimot kjølig og våt, men ikke ødeleggende for vipene.

Overvintring

Desember-januar

De siste observasjonene av vipe i Karmøy i 2019 ble 2 individer ved Tarevika, Langåker 23.-30.11 og 1 Norheim 28.12. På nyåret 2020 ble ei vipe sett næringssøkende på Hovdastad 5.1, og 1-3 vipper ble sett ved flere anledninger ved Tarevika, 5.1-24.1.20. Videre fram til første vårtrekker (24.2), ble det ikke sett vipper noe sted i kommunen.

Ankomst og hekkestart

Februar-mars

- 24.2 1 rastet ved Matlandsvågen.
- 28.2 3 rastet ved Matlandsvågen.
- 3.3: Flokk 10 rastet på terneskjæret i Haugavågen.
- 5.3: Flokk 15 Sæbø.
- 6.3 Flokk 18 Gunnarshaug.
- 7.3 54 på Kvilhaugmarkene.
- 9.3 Flokk 44 Kvilhaug og flokk 27 Matlandsvågen.
- 11.3 Flokk på 132 på Taravikmarkene og flokk 27 Kvilhaug.
- 14.3 Flokk 49 i Bøvika (AO) og 45 samme sted 15.3.
- 15.3 Flokk 35 Sørbo, 45 Bøvågen (TLI)
- 17.3: Flokk 51 rastet ved Matlandsvågen, 20 ved Bøvågen.
- 18.3 150 på Taravikmarkene (AO), 60 overflygende Sæbø.
- 20.3 Flokk ca. 60 på Taravik-markene, kanskje samme flokk som var på Kvilhaug 21.3.
- 21.3 70 på Kvilhaug-markene.
- 24.3 Flokk 29 rastet Grøningå nord for kjerka (H. Eide) 60 rastet i Bøvågen (TLI)
- 26.3 Flokk 73 næringssøkende Kvilhaug.
- 30.3 Flokk 13 ved Kvitamyrr, Hillesland.
- 4.4 Ennå innblanding av flokker på hekkeplassene, f eks 30 på Hemnes.
- 6.4 Flokk 22 Nessjøen (AO).

- 5.3 De første med sang/spill: 6 Hemnes.
- 25.3 Stor sang/spillaktivitet på alle hekkeplasser.
- 31.3 To ruget på Ådland sør for skolen.

Hekketid

Observasjoner fra hekkeplassene

TORVASTAD SKJÆRGÅRD-FEØY

- 15.4 Ingen tegn til hekking på holmene til nå (K. S. Kvalavåg).

OSNES

- 17.3 To viper på hekkeplass.
- 25.3 To par i hekkemodus.
- 4.4 I alt 6 viper i området Osnes mot Hauskje (TLI).
- 21.4 3 reir med egg, 8 viper totalt i området.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 8. Antall reirfunn: 4.

HAUSKJE-HÅLAND

- 4.4 8 viper i området (TLI).
- 21.4 6+ viper i området.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 8. Antall reirfunn 1, pluss 3 sannsynlige hekkinger (stort og tidkrevende område å finne reir i).

SKJØLINGSTAD-SÆBØ

- 20.4 3 reir, 2 tatt av rev på Sæbø. Ingen hekking på Skjølingstad.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 6. Antall reirfunn: 3.

GRØNINGÅ-BREKKEDALEN-MUNKASKARD

- 25.3 Ca. 4 par i området – alle øst for veien.
- 16.4 Tre reir ved sauehallen, 1 par nedover mot sjøen.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 8. Antall reirfunn: 5.

STANGEMYRANE NORD

- 16.4 Ett hekkepar ved tjern like nord for Gunnarshaugveien. En mulig hekking til i beitemarkene nord i området.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 4. Antall reirfunn: 1. Pluss et mulig par til.

STANGEMYRANE SØR-STAMPEMYR- ØVRE HAUGE

- 3.3 Tre ind. på hekkeplass Stangemyrane sør.
- 17.3 To på Øvre Hauge og 4 på Stangemyrane sør.
- 26.3 I hele området: 10 vipper (TLI).

Oppsummering: Tall for maks. antall vipper sett i området i april mangler. Antall reirfunn: 19 pluss 2 mulige par til i området.

ØVRABØ-NEDRE HAUGE

- 17.3 Ei vipe på Nedre Hauge.
- 26.3 10 vipper på Øvrabø (TLI)
- 4.4 1 par ved krysset Vikshåland/Torvastadveien.
- 16.4 4 vipper i søre del av Øvrabø.
- 21.4 1 reir med egg ved krysset mot Vikshåland (Nedre Hauge).

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 10. Antall reir 1. Grundig reirledning ble ikke foretatt i hele området, men det er sannsynlig at minst 2 par hekket der (Øvrabø).

GUNNARSHAUG

- 6.3 18 på plassen (TIL)
- 23.3 20 vipper i området (TLI)
- 25.3 12 vipper i hekkemodus på brunt gjenlegg.
- 16.4 Felles opptelling av reir med pinnesetting resulterte i 11 kull, alle med 4 egg. I tillegg ble 2 sett rugende. Totalt i området 13 hekkepar per dato. Noen dager seinere viste det seg at det var enda noen par som hekket i utkanten av området.

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 26. Antall reirfunn: 17.

Også her viste det seg at det var flere reir med egg enn hva antall vipper sett samtidig i hekkeområdet skulle tilsi.

BØVATENET-BØ-NORDBØ

- 3.3 Ei ved Bøvatnet.
- 25.3 Ingen vipper sett.
- 1.5 3 vipper ved vatnet (AO).

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 3. Antall reirfunn: 0.

LANDE-UTVIK (REHAUGANE)

- 3.3 Ei på hekkeplass.
- 26.3 Til sammen min. 28 i lufta (TLI)
- 5.4 Lande: Alle samlet på beiteene sør for den dyrka marka. 16 i lufta pluss 16 i flokk fløy bort. Ingen sett på Utvik/Rehaugane
- 1.5 6 vipper med sannsynlig hekking i kubeitene nord for idrettshallen (Heiastykket).

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 32. Antall reir 3 (Utvik), pluss 4 mulig hekkinger i beiteområdet på Lande (mot Visnesveien). Stort sprik mellom maks. antall vipper sett i hekkeområdet og antall reirfunn. Dette skyldes nok at området er en typisk rasteplass for ikke-hekkende vipper, men også at deler av området er vanskelig og tidkrevende å finne reir i.

KONGSHEIÅ-SLETTHEI-HELGANES

- 24.3 6 på tidligere hekkeplass Fiskåvatnet nord (TIL). Trolig bare rastende vipper, hekking kom ikke i gang her.
1.4 2 vipper på Sletthei, reirfunn gjort siden.

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 2. Antall reirfunn: 1.

SØRBØ (Velde)

- 25.3 Ingen vipper
4.4 2 vipper.
21.4 3 reir med egg.

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 6. Antall reirfunn: 3.

HÅVIK (Myrvang)-MELAND

- 3.3 1 på åker, Meland.
9.3 27 vipper i hekkeområdet Myrvang-Kolstøvågen.
17.3: 26 sang/spill på kubeitene. 51 rastet ved sjøen.
20.3 Flokk 24 rastet ved sjøen (ingen i hekkeområdet).
4.4 Flokk 16+ rastet ved sjøen, kan være de fleste av vipene skremt opp fra hekkeområdet i sør hvor det var et tilsvarende antall, 1 sang i nord. Totalt 16-32 vipper i området.
25.3 1 sy. Meland.
29.3 4 med hekkeadferd på beite Meland.
7.4 Flokkvipene er nå borte, de gjenværende ser ut til å bestå av rundt 19 vipper i hekkeområdet (ingen rastende ved sjøen)
15.4 5 vipper nord for Høyvardeveien (hvorav 1 sang), 4 sør for veien og 10 i hovedområdet. Ingen reirfunn. Totalt 19 vipper i området. 2 rugende Meland (kamera utplassert) pluss 6 rugende vipper til i området (OKB).
7.6 Myrvang: 6 vipper i sør, 4 vipper i nord. Noen varslet. Meland: 2 par med unger.

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 27. Antall reirfunn: 12. Dessuten to par med mulig hekking/hekkeforsøk).

SUND

- 13.4 Ingen vipper. Hekkeplassen er utgått. Opplysninger om hekking i 2019, viste seg ikke å stemme.

NORDSTOKKE

- 13.4 Ingen vipper sett til nå i vår. Hekkeplassen må regnes som utgått.

VEAVARDEN-SLETTEN-MANNES

- 15.3 1 overflygende mot Mannes (AO).
14.4 Ingen vipper i området.

HARINGSTAD-VEAMYRÅ

- 31.3 Ingen vipper sett til nå i vår. Hekkeplassen utgått.

HEIAVATNET (MYRENE I VEST)

- 24.3 1 på myrene vest i vatnet.
20.4 3-5 individer med tilhold i vest.

Oppsummering: Maks. antall vipper talt i området: 5. Antall reirfunn: 2.

TJØSVOLL VATNET-TOSTEMMEN-KILLINGTJØRN-ÅKRA ØST

- 9.3 To rastet på skjæret sør i Tjøsvollvatnet.
- 16.4 1 lettet fra Killingtjørn og fløy ut av området (mot Tjøsvollvatnet).
- 10.5 Et hekkepar i Tostemmen.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 3. Antall reirfunn: 1.

ÅDLAND-FAGERLAND-ØVRE LIKNES

- 17.3: 4 på trekantjordet.
- 26.3 9 på trekantjordet, pluss 1 par vest for RV.
- 31.3 8 viper (4 par) på trekantjordet) hvorav to rugende egg. 1 par i vest.
- 5.4 Fortsatt 8 viper på trekantjordet, men ruging ikke bekreftet (OKB).
- 14.4 8 reir med egg på trekantjordet (2 kameraer satt opp).
- 16.5 På det meste var det 10 reir på stykket, men rundt klekking forsvant de fleste – unger beviselig tatt av fiskemåke. Per dato var det 2 par igjen med unger pluss 3 omlegginger. OKB.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 20. Antall reirfunn: 10.

Det ble ikke sett så mange viper samtidig i området som antall reir skulle tilsi. Antallet individer er satt til 20 utfra hva som er sannsynlig basert på antall reir. Dessuten en mulig hekking på et gjenlegg mot øst hvor et par ble rapportert.

NEDRE LIKNES -STAVA (Bønasand nord-Stavgarden-Storsand-Ånå)

- 11.3: 22 i flokk, rastende på Storsand.
- 16.3: 6 på G. Stava-jordet.
- 20.3: 18 viper spredt og med stor aktivitet på Storsand. Ei sang ved Stavasanden Ø og ei langs veien mot nord. 4 over området nord for Bønasand.
- 26.3 8 viper på G. Stavajordet, 8 på gjenlegg og 2 vest for Ånå, Storsand.
- 1.4 6-8 viper med tilhold på/ved G. Stava-jordet.
- 8.4 12 viper på det brune gjenlegget ved Stolsånå, minst 3 ruget.
- 18.4 6 viper på G. Stava-jordet hvorav 2 ruget. 2 par langs veien mot Bønasand, 3 ind. hvorav 1 ruget nord for Bønasand. 7 rugende på gjenlegget på Storsand.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 40. Antall reirfunn: 22. Det ble altså funnet noen flere reir i området enn hva opptelling av individer skulle tilsi.

FERKINGSTAD-STOL-LURANE-TARAVIKMARKENE

- 14.3 7 viper på Lurane.
- 26.3 Et par viper lengst sør på vestre teigen på Lurane.
- 1.4 8 viper på Lurane.
- 6.4 4 med tilhold på Taravikmarkene (AO).
- 14.4 7 viper på Lurane, 1 par med 4 egg.
- 12.5 4 viper på og nær plaståkrene, sang og varsling.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 18. Antall reirfunn: 7. Alle reirene ble funnet på Lurane. Det var dessuten en mulig hekking på Ferkingstad sør for Lurane. Det ble ikke funne reir på Taravikmarkene, men det er sannsynlig at hekkforsøk ble gjort.

TARAVIKA NORD -NESSJØEN- HOPTJERN

- 17.3 6 spredt på markene ØSØ for Nessjøen.
- 20.3 7 ved Hoptjern, 6 ved Nessjøen. Ingen Taravika nord.
- 26.3 6 ved Nessjøen, 2 på teig i sør (Dag), og 2 på sauesnaubeite i nord.
- 28.3 Hoptjern: 8 viper i øst, 6 i vest.

- 14.4 Hoptjern: 6 viper i øst, 5 i vest.
- 12.5 Nessjøen: I alt 10 viper hvorav 2 varmet unger. 3 par mellom Nessjøen og Taravika.
- 25.5 Hoptjern: 6 viper i vest, hvorav ei sang og ei varslet. 2 viper i øst: ei varslet, ei sang.

Oppsummering: Maks. antall viper i området: 30 individer. Antall reirfunn: 12. Dessuten en mulig hekking. Det ble ikke lett etter reir i beiteområdet mellom Nessjøen og Taravika hvor tre par markerte tilhold over tid.

SØRE LANGÅKER

- 26.3 Ingen viper.
- 1.6 4 viper. Hekking.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 4 individer. Antall reirfunn: 2

HEMNES-KVILHAUG

- 9.3 44 viper på markene.
- 11.3: 22 viper med hekkeadferd.
- 17.3: 30 viper med hekkeadferd.
- 4.4: 7 på teigene, 7 vest på enga, 12+ øst på enga og 7 i lyngområdet. 30 lettet i flokk. Så min. 33 hekkeviper, pluss flokk som muligens også inneholdt hekkeviper. Dessuten 5 viper på hekkeplassen i sørøst, men ingen øst for RV.
- 8.4 Ingen øst for RV, 4 i SØ (reir med 3 egg), 6 på teigene og 17 på Kvilhaug. Ingen flokkviper. Totalt: 27 hekkeviper i hele området.
- 11.6 I alt 22 viper i området.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 27 individer. Antall reirfunn: 8.

Området er vanskelig å finne reir i, pluss at det brukes flittig som rasteplass av trekkende/ikke-hekkende viper. Oppgitt antall hjemmehørende individer og reirfunn er derfor muligens litt for lavt i forhold til virkeligheten.

MJØLHUS-SANDVE

- 9.3 2 par sy.
- 17.3 1 par pluss 1 enslig på Mjølhus-sletta.
- 30.3 2 par med tilhold på Mjølhus fortsatt.
- 1.6 Ingen unger vokste opp på Mjølhus i år.
- 20.4 Et par med tilhold ved Sandvestemmen. Hekking.

Oppsummering: Maks. antall viper talt i området: 6 individer. Antall reirfunn: 3.

NEDRE RISDAL (ROTAMYR)

- 1.6 Hekkeplassen er utgått. Ingen viper.

HILLESLAND-KVITAMYR-HEGGHEIM

- 1.3: 2 rastet ved vatnet (AO).
- 6.3: Flokk 9 ved vatnet (AO).
- 17.3: 4 sang/spill Heggheim vest for veien.
- 30.3: 4 vest for veien, ingen øst ved tjernet på Heggheim. På gjenlegget Hillesland: 1 vipe og ved vannkanten 2 viper. 4 viper sang/spill Kvitamyrr, pluss flokk 13 fløy bort. Totalt i området: 11 viper med hekkeadferd.
- 18.4 1 rugende lyngheia Dale, 1 rugende Heggheim vest, 1 rugende Hilleslandsvatnet sør, 6 rugende på gjenlegg i SV, 1 par ved Kvitamyrr. Totalt i området: 20 viper.

26.5 Dalereiret ble tømt for egg tidlig, Heggheim 1 vipe med minst 1 stor unge på beitet vest for veien, Hillesland: 1 sør for vatnet jaget måker, på gjenlegget i SV: 2 vipepar med minst 1 stor unge hver. Ingen ved Kvitamyr, 4 ikke-hekkende i vannkanten Hilleslandsvatnet.

Oppsummering: Maks. antall vipet talt i området: 20 individer. Antall reirfunn: 10.

SPANNE

21.4 Ingen vipet. Området utgått.

NORHEIM

24.5 Par med 3 unger på åker, pluss et par sett i tillegg (OKB).

Oppsummering: Maks. antall vipet i området: 4. Antall reirfunn: 1. Et par til hekket sannsynlig i området.

Tabell – bestandstall 2011-20

I tabellen under har vi i 2020 for første gang tatt med antall reirfunn. Dette kunne vi gjøre i år pga. forsterka mannskap som en følge av covid 19-krise og dermed få tid til det tidkrevende arbeidet det er å spore opp og GPS-registrere så mange reir det var mulig å finne. Resultatet ble 147 reirfunn, i tillegg kommer 27 par med indikasjon på hekking eller hekkforsøk. Disse er ikke tatt med i tabellen, men fordeler seg som følger: Håland:3, Stangemyrane nord: 1, Stangemyrane sør-Øvre Hauge: 2, Øvrabø-Nedre Hauge: 2, Gunnarshaug: 2, Lande: 4, Sletthei: 1, Håvik: 2, Ferkingstad-Taravikmarkene: 3, Hop-Nes: 3, Taravika sjølang mot Nes (3), Norheim: 1.

En kan legge merke til at det ikke alltid er overensstemmelse mellom antall vipet med tilhold i et hekkeområde og antall reirfunn. Det har mange forklaringer.

Noen steder er det observert langt flere vipet enn hva reirfunn skulle tilsi. Dette kan skyldes to faktorer: 1 Terrenget gjør vipereirene ekstra vanskelig å finne 2 Området fungerer i større eller mindre grad som rasteplass for ikke-hekkende vipet eller vipet på trekk, slik som på Hemnes, Håvik, Øvrabø og Lande. Disse ikke-hekkende vipene opptre gjerne i flokker, men er likevel ikke alltid like lett å skille ut fra de lokalt tilhørende og hekkende.

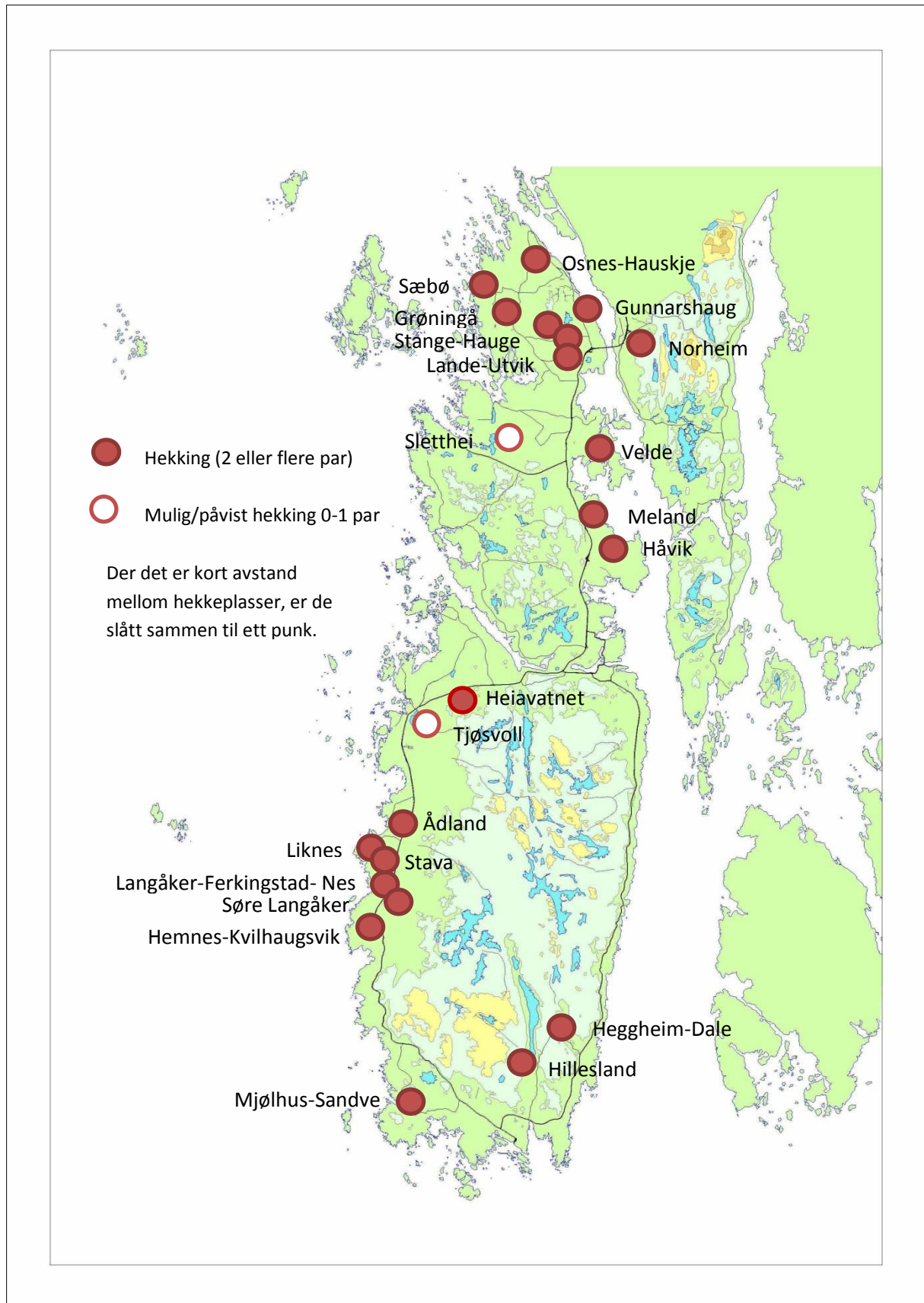
Andre steder er det funnet flere reir enn hva tilstedeværende vipet skulle tilsi. Dette kan skyldes tilfeldigheter – at vi talt på tider da en del av de ikke-rugende vipene har vært utenfor hekkeområdet for å søke næring eller hvile. Men det kan også skyldes at ikke alle vipet er trofaste mot sin partner – at hanner forlater reiområdene når kull er lagt, for å inngå nye partnerskap andre steder. Gunnarshaug kan vel stå som et slikt eksempel i år.

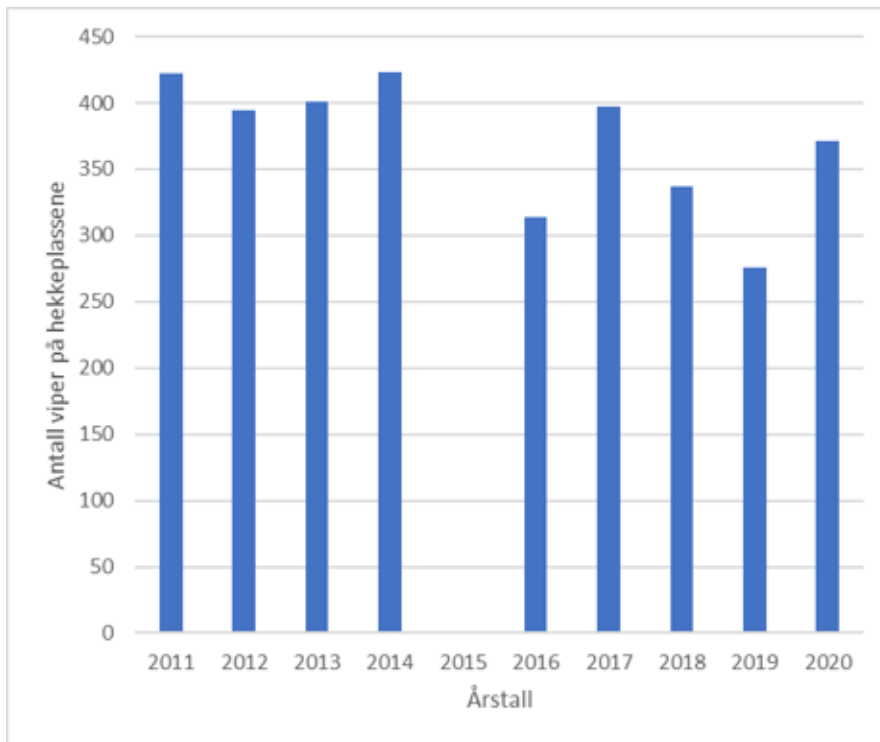
Tabellen under viser antall vipet (individer) talt på det meste i hekketida (reirperioden) 2011-20. Strek (-) betyr manglende data. Tallene i parentes i 2020 angir antall reir (med innhold).

Sted/år	-20	-19	-18	-17	-16	-14	-13	-12	-11
Torvastad skjærgård	0	6	-	-	-	-	-	-	-
Osnes	8 (4)	4	6	4	6	12	10	10	2
Hauskje-Håland	8 (1)	6	8	10	6	14	20	18	20
Skjølingstad-Sæbø	6 (3)	4	3	2	2	-	-	-	-
Grønningå-Munkaskard	8 (5)	8	12	19	22	20	22	11	20
Stangemyrane nord	4 (1)	10	4	8	6	22	10	7	28
Stangemyrane S -Øvre Hauge	40(18)	20	40	16	18	12	12	6	10
Øvrabø-Nedre Hauge	10 (1)	12	18	39	14	34	27	20	18
Gunnarshaug-Storasund	26(17)	6	20	16	12	12	12	14	24
Bøvatnet -Bø-Nordbø	3 (0)	6	6	5	8	6	11	16	10
Lande-Utvik(Rehaugane)	32 (3)	26	39	35	24	50	24	38	16
Sletthei-Helganes	2 (1)	7	7	0	0	12	20	20	20
Fiskåvatnet N (Kongsheiå)	0	2	0	0	0	4	10	12	4
Sørbo, Velde	6 (3)	6	2	4	7	12	6	2	6
Våge	0	0	0	0	0	0	2	-	-
Kolstø	0	0	0	0	0	9	2	8	10
Meland	16(8)	8	4	4	6	6	6	8	10
Håvik (Myrvang)	27 (4)	17	22	19	19	34	18	20	20
Vorrå/Rabben	0	0	0	0	0	0	0	2	6
Nordstokke	0	0	2	4	6	6	4	3	2
Sund nær Ytraland	0	0	0	0	0	14	12	16	12
Sund ved Rossavatnet	0	0	0	0	0	0	2	4	0
Veavarden-Sletten-Mannes	0	0	3	11	6	0	3	2	6
Heiavatnet	5 (2)	4	2	4	4	3	3	10	4
Haringstad-Veamyrå	0	0	0	4	2	6	4	6	6
Tjøsvoll -Killingtjørn-Åkra ø	3 (1)	0	2	2	6	5	5	0	0
Ådland skole øst	2	2	2	0	0	0	0	10	10
Ådland skole sør- Øvre Liknes	20 (10)	6	5	11	6	4	8	16	20
Nedre Liknes-Stava-Storsand	40(22)	30	36	38	16	10	14	18	33
Ferkingstad-Lurane	14 (7)	16	11	10	26	6	12	18	6
Hoptjern	14 (8)	20	14	16	11	10	11	16	6
Nes/Nessjøen	10 (4)	8	19	18	12	11	12	4	10
Sjølang's Taravika nord	4	2	2	6	2	4	5	12	10
Søre Langåker- Taravikmarkene	8 (2)	6	9	10	6	2	6	4	8
Stol	0	0	4	4	0	0	4	6	2
Hemnes-Kvilhaugsvik	27 (8)	20	32	26	23	32	30	32	32
Sandhåland-Haga	0	0	0	3	3	2	6	6	12
Mjøhus-Sandve	6 (3)	4	2	6	2	4	8	6	4
Hålandsdalen (Høynes)	0	0	0	0	0	0	2	2	-
Nedre Risdal/Sørhåland	0	0	0	7	4	6	3	4	-
Vik-Hillesland m/Kvitamyrr	16 (8)	4	7	4	6	5	7	6	10
Heggheim-Daleheia	4 (2)	6	2	4	2	2	0	3	2
Norheim-Moksheim	2 (1)	0	0	0	0	6	10	-	-
Spanne	0	-	8	14	21	10	10	3	-
Røyksund	0	0	0	0	0	8	2	-	-
Sum	371(147)	276	337	397	314	423	401	394	422

Se forrige side for tabellforklaring og kommentarer.

Kart over hekkeplassene i 2020

Tallene er hentet fra tabellen foran og viser totalt antall vipper opptalt på hekkepllassene i sentral hekketid. Merk at tall for 2015 er utelatt pga. mannskapsmangel dette året. Søylen for 2011 burde vært noe høyere, siden alle hekkepllassene ved oppstart ikke var oppdaget ennå. Den generelle trenden er at Karmøys vipebestand fortsetter nedover.

Borttrekk og høstobservasjoner

Umiddelbart etter hekkesesongen forsvant alle vipene fra Karmøy. Det er ikke lenger snakk om vipper på årlig høsttrekk over Karmøy – om fugler som mellomlander og raster, slik som før i tida. Fra midten av august er vipa en svært sjelden fugl i Karmøy, ytterst få vipper har de siste årene blitt påtruffet hos oss i årets fire siste måneder. De siste observasjonene i etterkant av hekketida ble i år følgende: 7 ind. Kvilhaug 28.7 og 2 ved Taravika 18.8 (AO). Kun disse funnene ble gjort etter dette av vipper som trolig kan betraktes som høsttrekkere: 5 individer rastende på Hemnes 17.9 (AO), 3 i Taravika 1.10 og 2 Langåker (Taravik-markene) 27.10 og ei på åker Lurane, Ferkingstad 29.10. Alle observasjonene fra oktober, kan dreie seg om de samme individene.

Merking og gjenfunn

Merking

15 vipeunger ble ringmerket i 2020 mot 6 året før.

Gjenfunn og kontroller

JC88 merket som unge på Taravikmarkene 17.6.19, ble avlest i en stor flokk samme sted 11.3.20. Det ser ut til at denne vipa overvintret i Nederland, fordi den ble sett der en måned før: 14.2.20.

JC88 føyer seg fint inn i rekka av vipeunger vi har merket i Karmøy og som i påfølgende eller seinere år har blitt gjenfunnet på fødestedet. Langåker 11.3.20.

Andre kontroller: En unge merket på Hillesland 17.7.16 ble kontrollert samme sted 27.4.20. En unge merket på Sandve 5.6.17 ble sett på Kvasseheim, Jæren 2.3.20 – muligens rastende underveis til Karmøy. Fra samme Sandve-kullet ble en unge sett i Danmark 13.9.18.

Til ettertanke

Hjelp oss å bevare myrene som er igjen

Når du kjøper torvjord til hagebruk bør du huske på én ting: Torva er hentet fra de norske myrene, og de norske myrene spiller en helt sentral rolle i økosystemet vårt. De er habitat for et mylder av ulike arter, og de lagrer store mengder karbon. Drenering av myrene fører til at arter forsvinner og at karbon frigjøres – alt sammen for at vi skal få jord til hagene våre, jord som på toppen av det hele ikke er spesielt næringsrik.

En norsk myr vokser med cirka 1 millimeter i året. Det betyr at en myr som er fem meter dyp er 5000 år gammel. Hvis vi drenerer en myr, betyr det med andre ord at den er borte for alltid. Men nå kan det se ut som om mer myr kan reddes. I fjor høst ga Klima- og miljødepartementet Miljødirektoratet i oppdrag å lage et forslag til plan for utfasing av bruken av torv til vekstmedier og jordforbedringsprodukter og andre produkter til private og i gartnerier og veksthus. Målet skal være at all bruk av torv fra myrer skal være utfaset innen 2025.

I tillegg har regjeringen sendt ut forslag om forbud mot nydyrking av myr, men Senterpartiet og deler av landbruksnæringa maner til omkamp. De mener det truer matsikkerheten vår og sår tvil om at nydyringsforbudet har en klimaeffekt.

Bildet viser uttørking av gammel torvmyr på Vest-Karmøy januar 2020.

Redd myra:

<https://www.harvestmagazine.no/artikkel/redd-myra>

Vipa i nedgang:

<https://forskning.no/fugler-landbruk-nibio/stadig-faerre-viper-pa-jordene/1657695>

<https://www.abcnyheter.no/nyheter/norge/2020/05/02/195674686/vi-kan-ikke-lose-klimaproblemet-forst-og-naturproblemet-etterpa>

<https://www.abcnyheter.no/nyheter/politikk/2020/05/25/195679727/kritiserer-klimakur-2030-for-manglende-naturfokus>

Global naturkrise – artsmangfold og naturtyper forvitrer:

<https://www.wwf.no/dyr-og-natur/truede-arter/living-planet-report>

Utenom hekketida har vipa blitt en sjelden fugl i Karmøy. Her ei vipe som kanskje hadde overvintring i tankene: Ferkingstad, 29.10.20.

**«Vårnatt» av Halvor J. Sandsdalen
fra diktsamlingen «Kom sol på alle
mine berg» fra 1978**

Du er så uroleg i natt, bonde.
Kva er det som plagar deg?
Ikkje le søster
Men eg tenkjer på vipene.
Tenkjer du på vipene?
Sonen min harvar åkrane nå.
Eg plar sette opp staur
der det er vipereir,
men eg veit ikkje
om Jon bryr seg med det.
Han er så effektiv,
nyutdanna,
eg er så uroleg for vipene.
Kunne du ringe han søster?
Helse han få meg
og seia
at det er helst i Rondemyrteigen
vipa held seg.
Eg har berga så mange vipereir der.
Kan du ringe han i natt søster?
Jon er så tidleg ute med traktoren

